
Naszym celem była obecność w międzynarodowej nauce

Rozmowa z dr hab. Ewelina ą Cała-Wacinkiewicz, prof. US, dziekan Wydziału Prawa i Administracji US oraz dyrektor Instytutu Nauk Prawnych US

Przegląd Uniwersytecki: Co zadecydowało o sukcesie dyscypliny nauki prawne na Uniwersytecie Szczecińskim?

Ewelina Cała-Wacinkiewicz: Uzyskana kategoria A w zakresie dyscypliny nauki prawne to pochodna wielu czynników. Przede wszystkim zaraz po objęciu funkcji dziekana i prodziekana do spraw ewaluacji – bo wypowiadam się także w imieniu doktora Wojciecha Bożka, który pełni tę funkcję – niemal natychmiast przystąpiliśmy do intensyfikacji prac, zmierzających do uzyskania wysokiej oceny ewaluacyjnej. U podstaw naszych działań legła nie tylko troska o przyszłość Wydziału, ale przede wszystkim ogromna odpowiedzialność, bowiem Wydział w poprzedniej ocenie parametrycznej miał kategorię B. Pierwszoplanowo stworzyliśmy wydziałowy system wsparcia pracowników, tak by mogli oni koncentrować się na publikowaniu. Wprowadziliśmy system premiowania, utworzyliśmy zespół do spraw kontaktu z zagranicznymi czasopismami, ale przede wszystkim zastosowaliśmy indywidualne podejście do każdego pracownika, precyzyjnie formułując nasze oczekiwania i to, co Wydziałowi jest potrzebne w kontekście ewaluacji.

PU: Taki system wymaga wiele czasu?

EC-W: Ten sukces, tak po ludzku, składa się z niepoliczalnych godzin naszej naukowej pracy, z tysięcy maili, setek rozmów i spotkań odbytych z pracownikami, dziesiątek tłumaczeń, a i często z nieprzespanych nocy. Składa się on z ciężkiej na nas presji i – tak jak wspomniałam – z poczucia odpowiedzialności. Dla nas ma on w pewnym sensie włókna duszy, bo zbudowaliśmy go z tego co jest w nas samych – z potęgi naszych umysłów, poświęcenia i zaangażowania. W osiągniętym sukcesie chcemy widzieć jednak coś więcej. Chcemy widzieć poszerzoną wiedzę, rozwiniętą naukę i w większym stopniu poznaną prawdę o fenomenie, jakim dla nas jest prawo. Dzięki ogromnemu wysiłkowi udało nam się w kropli atramentu, bądź w każdej literze wystukanej na klawiaturze, zawrzeć istotne pytania, odpowiedzi, twierdzenia oraz ulotne myśli. Bez względu na zmienne reguły świata nauki i ewaluacji, ten dorobek pozostanie.

PU: Co, przede wszystkim, wpłynęło na tak wysoką ocenę?

EC-W: Zasadnicze znaczenie dla powodzenia tego procesu – za

co należą się podziękowania Jego Magnificencji, Profesorowi Waldemarowi Tarczyńskiemu, Rektorowi Uniwersytetu Szczecińskiego – miał nowatorski i efektywny system motywacyjny, który obudził drzemiący w nas potencjał. Bezgraniczna życzliwość, otwartość i pozytywne nastawienie Jego Magnificencji oraz Kolegium Rektorskiego – w tym odpowiadającego za ewaluację Pana Prorektora prof. Andrzeja Skrendę – sprawiły, że Uniwersytet Szczeciński osiągnął sukces. Nie ukrywam również, że sukces ten wymagał nie tylko zmiany nas samych i naszego podejścia do wykonywania obowiązków, ale z mojej perspektywy, także podjęcia wielu trudnych i niepopularnych decyzji, które być może nie zawsze budziły zrozumienie. Podejmowałam je jednak zawsze z wiarą, że przyniosą korzyść, a duch przemian poprowadzi nas właśnie w kierunku wysokiej kategorii w procesie ewaluacji.

PU: Najważniejszym było pierwsze kryterium, obejmujące publikacje. Jakie były cele pracowników?

EC-W: W ramach pierwszego kryterium ewaluacji – przy czym dotyczy to osiągnięć z lat 2019-2021 – w dorobku naukowym Wydziału Prawa i Administracji uwzględniono wyłącznie artykuły naukowe opublikowane w czasopiśmie, którym przypisano co najmniej sto punktów. Zależało nam na tym, by znacząca część tych publikacji ukazała się w wersji obcojęzycznej, co w sposób istotny wpływało na umiędzynarodowienie prowadzonych przez naszych pracowników badań naukowych, a jednocześnie stanowiło realizację celów reformy szkolnictwa wyższego. Założeniem było to, aby jakość i efekty działalności naukowej pracowników Wydziału mogły być porównywane do jakości i efektów działalności naukowej prowadzonej w ramach dyscypliny *nauki prawne* przez wiodące europejskie ośrodki naukowe – co ważne – o zbliżonym potencjale naukowym. U podłoża podejmowanych działań leżało konsekwentnie realizowane założenie, że osiągnięcia naukowe pracowników badawczo-dydaktycznych i badawczych WPiA US mają wartość dla rozwoju dyscypliny *nauki prawne in genere*, wpływają na rozwój gospodarczy i społeczny nie tylko kraju, ale także otoczenia międzynarodowego. Warto zaznaczyć, że w obrębie pierwszego kryterium dorobek naukowy Pana Profesora Zbigniewa Ofiarńskiego uzyskał najwyższą wartość punktową, przyczyniając się do ewaluacyjnego sukcesu. Skromność i pracowitość Pana Profesora winny wyznaczać kierunek rozwoju innym pracownikom nauki.

PU: Kolejny obszar to szeroko rozumiane granty. Udało się Państwu przełożyć działalność naukową na finanse?

EC-W: W ramach drugiego kryterium ewaluacji zgłoszono kilkanaście projektów naukowych, jak również wykazano przychody z usług badawczych, świadczonych przez Centrum Analiz Ekspertycznych działające przy Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Szczecińskiego (aktualnie jest to Centrum Analiz Prawnych Uniwersytetu Szczecińskiego). Mieliśmy świadomość tego, że aktywność na polu badawczym pracowników WPiA US musi łączyć się z konkretnymi efektami finansowymi. Dlatego za istotne uznaliśmy dążenie do zintensyfikowania współpracy z otoczeniem społecznym i gospodarczym.

PU: Co z kolei łączy się z trzecim kryterium.

EC-W: W ramach trzeciego kryterium ewaluacji Wydział Prawa i Administracji Uniwersytetu Szczecińskiego zgłosił dwa opisy wpływu działalności naukowej na funkcjonowanie społeczeństwa i gospodarki. Jednym z nich jest opis wpływu pod nazwą „Wpływ koncepcji obywatelstwa transnarodowego i ochrony biosfery na działalność instytucji oraz społeczeństwa w zakresie ochrony środowiska naturalnego”, który dotyczył badań prowadzonych przez dr. hab. Pasquale Policastro, prof. US. W badaniach Pana Profesora za szczególnie cenne uznaliśmy dążenie do nadania obywatelstwu transnarodowemu i ochronie biosfery wymiaru prawnego, gdyż wiązało się to z potrzebą ustalenia pożądaných proobywatelskich postaw w przestrzeni publicznej, do których zalicza się aktywności związane między innymi z zalesianiem. Nad opisem wpływu pracował zespół, w skład którego – oprócz Pana Profesora – weszła także dr hab. Anna Kosińska, prof. US oraz mgr Agata Szwed. Cieszymy się, że efekt ich pracy, ale przede wszystkim badania Pana Profesora, znalazły odzwierciedlenie w sukcesie naszej dyscypliny, tym bardziej, że Pan Profesor wykreował wzór pożądaných postawy społecznej i wzorca normatywnego, które powinny być uwzględniane między innymi w działaniach organów administracji publicznej. Drugi z przedłożonych do oceny ewaluacyjnej opisów wpływu, zatytułowany „Zmiana sposobu postępowania interpretacyjnego

w praktyce sądowego stosowania prawa” oparty był na badaniach naukowych prof. Macieja Zielińskiego, a przygotowany został przez dr hab. Agnieszkę Choduń, prof. US oraz dr Karolinę Gmerek. Wykładnia prawa jest kluczowym zagadnieniem nauki i praktyki prawniczej, zaś problemy dotyczące wykładni prawa stanowią centralne zagadnienia prawoznawstwa. Ze względu na to, że wyniki badań Pana Profesora wpłynęły na zmianę praktyki stosowania prawa przez liczne organy, zwłaszcza zaś miały fundamentalne znaczenie dla sędziowskiej praktyki stosowania prawa, przedłożenie w ocenie tego opisu wpływu nie budziło wątpliwości. Sformułowana przez Pana Profesora dyrektywa *omnia sunt interpretanda* (wszystko podlega interpretacji) jest opozycyjna w stosunku do dyrektywy *clara non sunt interpretanda* (jasne nie wymaga wykładni). Wyniki badań umożliwiły Panu Profesorowi obalenie mitu o bezpośrednim rozumieniu tekstu prawnego, dzięki czemu możliwe było przyjęcie jako adekwatne dla poznania treści prawa tego, że każdy tekst aktu prawnego podlega wykładni.

PU: Czy zarządzanie Instytutem podczas „ostatniej prostej” bardzo różniło się od wcześniejszej pracy?

EC-W: Właściwie na ostatniej prostej niewiele się zmieniło, gdyż ciężko pracowaliśmy już wcześniej, zwłaszcza przez ostatnie dwa i pół roku. Spotkania z pracownikami odbywały się cyklicznie i chyba do historii wydziałowej przejdą tak zwane płachty dziekana, kiedy to otwieraliśmy tabele i weryfikowaliśmy stan zapewnienia slotami kalkulatora slotów, który został zbudowany na nasze potrzeby. Nie dokonywało się to w zespole. Nie zdecydowaliśmy się bowiem z Dziekanem Bożkiem, by kompetencje w zakresie ewaluacji scedować na powołany w tym celu zespół.

PU: Jakie plany ma Instytut na przyszłość?

EC-W: Stale się zmieniamy; realizujemy inwestycje i rozwijamy

naszą infrastrukturę – odpowiadamy na wyzwania współczesności. Zabiegamy o naukowe granty i efektywnie wykorzystujemy przyznane nam finansowanie. Gościmy wybitnych naukowców z zagranicy, którzy zachwycają się naszymi działaniami. Nasze badania naukowe mają przełożenie na funkcjonowanie społeczeństwa. Promieniujemy bowiem na całe otoczenie przez kształcenie odpowiedniej kadry wymiaru sprawiedliwości, przedsiębiorców i managerów. Nasze działania angażują społeczeństwo, bowiem zwracamy uwagę na rudymtarne zagadnienia. Zabieramy głos w sprawach istotnych dla miasta, kraju i zjednoczonej Europy, a nasze zdanie ma olbrzymią wagę w debacie publicznej.

PU: Jak oceniłaby Pani efekty ewaluacji w Instytucie Nauk Prawnych US?

EC-W: Do uzyskania najwyższej noty A+, symplifikując, zabrakło nam jedynie pięć punktów na pracownika. Fakt, że potrzebowaliśmy tylko tak niewiele utwierdza mnie w przekonaniu o naszych niezwykłych możliwościach. Patrząc na ostatnie lata z poczuciem dobrze wykonanej pracy, bowiem poza osiągnięciami w sferze naukowej, osiągnęliśmy sukces także w wielu innych dziedzinach. Otworzyliśmy się na otoczenie społeczne i gospodarcze. Sędziowie, adwokaci, radcowie prawni i komornicy stale goszczą na naszym Wydziale. Dzieli się oni z nami swoimi doświadczeniami, dzięki czemu możemy konfrontować wypracowane przez nas teoretyczne modele z praktycznymi aspektami ich stosowania. Choć kategoria A daje ogromną radość – osiągnięta pozycja nie jest granicą moich marzeń. Wybitny polityk Winston Churchill napisał, że poprawa wymaga zmiany, lecz doskonałość wymaga ciągłych zmian. Podążając za tą myślą, dalszy rozwój Wydziału stanowi zobowiązanie. Wiem jednak, że jesteśmy w stanie osiągnąć każdy cel – działając razem, działając jako wspólnota Wydziału Prawa i Administracji.

Rozmawiał Krzysztof Flasiński